

"Choreograaf Jan Martens is altijd onderweg, laptop bij de hand. En juist tegen die hectiek verzet hij zich," Mirjam van der Linden, *de Volkskrant*, 24.10.2017.

deVolkskrant

afgelopen dinsdag · 4 minuten lezen

Choreograaf Jan Martens is altijd onderweg, laptop bij de hand. En juist tegen die hectiek verzet hij zich

Voorstelling Rule of Three moet medicijn zijn tegen informatieburn-out.

MIRJAM VAN DER LINDEN

Rule of Three van Jan Martens. Foto Phile Deprez

Toen de Vlaamse choreograaf Jan Martens (33) twee jaar geleden begon met de voorbereidingen

voor zijn nieuwe productie Rule of Three ('alles wat in drievoud komt is beter'), was hij van plan één choreografie drie keer te herhalen, maar dan telkens iets verder 'afgepeld': zonder muziek, zonder belichting, et cetera. Zo zou je de dans drie keer anders ervaren. Maar opeens was hij het zat, één concept dat zich langzaam ontvouwt. Dat had hij vaker gedaan, als geluid tegen alle hectiek in het leven. 'Nu was het moment daar om juist met die hectiek zelf, met die steeds verdergaande fragmentatie van ons bestaan, aan de slag te gaan', zegt hij na de wereldpremière in Antwerpen vorige maand.

Martens, een van de succesvolste exponenten van de huidige generatie dansmakers, is een kind van de digitale tijd. Zijn laptop is lange tijd zijn enige kantoor geweest, virtueel en snel communiceren met de hele wereld is voor hem doodnormaal.

Toch voelt hij daar weerstand tegen, en die vertaalt hij in dans. In zijn (internationale) doorbraak *The dog days are over* (2014) varieerden de dansers op één beweging, de sprong. Hier stond de jachtige maatschappij te kijk en kwam door de uitputting geleidelijk de 'waarachtige mens' weer tevoorschijn. *The common people* (2016) was een eerbetoon aan de fysieke ontmoeting. Het stuk bestaat uit een lange reeks 'duetten' van stedelingen die elkaar pas op het podium voor het eerst tegenkomen en elkaar daar, gestuurd door slechts enkele choreografische aanwijzingen, aftasten.

Rule of Three, dat na Londen en vóór Parijs nu in de Amsterdamse Stadsschouwburg te zien is, gaat over de werking van ons brein in de informatiemaatschappij. Martens: 'We krijgen zo veel informatie binnen dat er geen tijd is om die te verteren. We springen van impuls naar impuls en blijven hongerig naar nieuwe prikkels. Het gevolg is dat we onze focus verliezen: we gaan de diepte niet meer in of kunnen daarvoor de concentratie niet meer opbrengen. Een tweet van Trump consumeren we op dezelfde manier als de beelden van een allesverwoestende orkaan of shownieuws over zangeres Selena Gomez. Zelfs op de website van een kwaliteitskrant als De Standaard staan deze berichten gelijkwaardig naast elkaar. Vervlakking en informatieburn-outs liggen op de loer. De ene dag dreigt er oorlog, de andere dag is er niks meer aan de hand, so what?'

In de voorstelling stort Martens een overdaad aan beelden over de kijker heen. Er zijn twee dansers en een danseres, gekleed in de primaire kleuren rood, geel en blauw, er wordt op verschillende manieren een driehoek gevormd en het getal drie speelt ook een rol. De scènes zijn kort, hebben weinig met elkaar te maken en worden gescheiden door black-outs, waarbij alles op zwart gaat. 'Geen doorgaande transformatie, maar telkens een nieuw begin, een nieuw leeg vel', verklaart Martens. 'Daarom zijn de bewegingen strak en staccato, niet vloeiend en verbonden.'

'Nu moeten de dansers op zoek naar wat dat is, jezelf zijn. Wie ben jij en wat denk jij te midden van al die informatie die op je afkomt?'

Met de live drum en elektronica van de Amerikaanse muzikant Michael Kuhn, alias NAH, die beweegt tussen punk, noise, hiphop en avant-jazz, en opvallende lichteffecten tot knalroze aan toe, is Rule of Three opgebouwd als een concert. Kuhns playlist wordt zelfs geprojecteerd. Maar tussen al dit 'kabaal' en de soms bijna robotachtige bewegingen heeft Martens ook plukjes poëzie en verstillings toegevoegd. Die geven zijn verhaal verdieping. Bijvoorbeeld in de teksten van de Amerikaanse auteur Lydia Davis ('wat voegen de langzame handeling van het schrijven en een specifieke signatuur nog toe in een tijd van versnelling waarin iedereen zijn zegje kan doen?') en in de zorgvuldig uitgelichte sculpturale poses van bijvoorbeeld twee halzen of twee naast elkaar geschakelde ruggen, schijnbaar onthoofd doordat de nek diep gebogen is.

Die uitsneden zijn de voorbode van het onverwachte slot van Rule of Three: een lange naaktscène in stilte. De dansers vouwen zich zonder enige seksuele lading in allerlei standjes op en tegen elkaar, alsof ze het ideale beeld proberen te boetsen. Martens: 'In de hele voorstelling heb ik hun lijven als het ware in vormpjes geduwd. Ze kunnen niet zichzelf zijn, er is geen tijd voor samenzijn en als er al contact is, zit er een soort dreiging in. Aan het eind haal ik alle context weg. Dus geen muziek, kostuums of belichting meer, noch choreografie; de dans is grotendeels geïmproviseerd. Nu moeten de dansers op zoek naar wat dat is, jezelf zijn. Wie ben jij en wat denk jij te midden van al die informatie die op je afkomt?'

Hiermee is ook Martens helemaal zichzelf. Want tot op heden ging hij altijd voor dans en dansers die zo ongekunsteld mogelijk ogen. Niet bedacht, niet virtuoos, niet spectaculair. Grijnzend: 'Rule of Three zou betekenisloos zijn zonder die laatste 20 minuten. Die naaktheid is paradoxaal genoeg mijn handtekening.'

Rule of Three, 24 en 25/10 Stadsschouwburg Amsterdam.

Jan Martens

Wakker geschud door een voorstelling van choreograaf en beeldend kunstenaar Jan Fabre neemt Jan Martens, boekenwurm uit het Oost-Vlaamse Vrasene, op zijn 18de zijn eerste danslessen. Even later verruilt hij zijn studie Germaanse talen voor opleidingen hedendaagse dans in Tilburg en later Antwerpen. Als performer werkt hij met choreografen als Koen de Preter en Ann Van den Broek. Zijn carrière als maker begint in 2010, hij is dan 26, en krijgt pijlsnel vorm. Duetten over de liefde, solo's over onconventionele schoonheid (zoals voor het oudere lichaam van de Nederlandse danseres Truus Bronkhorst) en in 2014 zijn eerste groepswerk. Vanaf 2017 wordt zijn choreografieplatform GRIP meerjarig gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.